

VII.

Apotheker

Nicolai Tychsens

forte Levnetsløb,

forfattet

af ham selv.

Med et Tillæg

af

Secretair Didrichsen.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Specimen of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

of the

Jeg Nicolai Tychsen er født i Tondern i Hertugdømmet Slesvig den 14 Junii 1751. Mine Forældre vare Lorens Tychsen, Borger og Kjøbmand der paa Stedet, og min Moder Catharina Tychsen, født Petreius, en Præstedatter fra Nibel.

Allerede i mine Børneaar maatte jeg savne mine Forældre. Dmtrent i det tolvte Aar af min Alder mistede jeg min Fader, og i det trettende eller fjortende min Moder, og var da overladt til min Familie og Fremmede. Min Fader var en redelig Kjøbmand, men efterlod mig ingen Formue; derfor blev jeg strax efter hans Død, endnu førend min Moder døde, sat i Waisenhuset, hvor jeg, indtil mit femtende Aar, lærte Religionen og de nødvendigste Skolevidenskaber.

Da jeg var confirmeret, blev jeg af Apotheker Holzendorf sat i Lære hos den afdøde Hospitals-Apotheker J. D. Cappel i Kjøbenhavn, en brav Mand, som er bekjendt nok for sine gode Kundskaber i Chemien. Den Lykke jeg havde at komme til en Mand, som selv gjerne læste og experimenterede, forarsagede, at jeg ogsaa fik Lyst til at læse og anfille smaa Forsøg. Han opmuntrede mig ogsaa selv til at læse, og laante mig til den Ende en og anden god Chemist Bog. O! at dog mange Apothekere vilde følge hans Exempel, og anvise og opmuntre deres Discippler mere til Læsning, end endeel af dem virkelig gjøre! Jeg stod i Lære hos denne brave Mand i 6½ Aar, og forblev hos ham efter udstandne Læreaar endnu i 7 Aar. Ofte hørte jeg af Andre, hvor vel fornøjet han var med mig; han skrev til forhen nævnte Apotheker Holzendorf, at han allerede i mine Læreaar kunde forlade sig mere paa mig, end paa sine Svende; ogsaa udlod han

fig til mig selv, at han vilde sørge for mig som en Fader. Dette gjorde, at jeg blev længere hos ham, end jeg ellers havde gjort, da jeg tidlig nok indsaar, hvor vanskeligt det vilde være at komme frem ved denne Metier, naar man ingen Penge havde.

I Maret 1780 gjorde han, eller rettere sagt overdrog han Andre at gøre sit Testamente. Den nuværende Apotheker Grønland blev indsat til hans Successor, og mig blev tillagt en Arvdeel af 400 Rigsdaler, til hvilken man endnu en Tidlang efter lagde 200 Rigsdaler; men i Sammenligning med det Andre blev tillagt, der ikke havde gjort den gode Mand den Tiendedeel af den Tjeneste, jeg var mig bevidst at have gjort ham i de 13½ Aar, jeg var hos ham, og i Betragtning af den Tid, der nu var spildt for mig, syntes den mig dog at være for liden. Endstjøndt jeg vel i al den Tid, jeg var i hans Tjeneste, svæde mig i de chemiske Kundskaber, jeg havde erhvervet mig, var der dog kun liden Tid tilovers, at jeg kunde have lært Sprog, som ere saa nødvendige for den efter Videnskaber begjerlige Mand. Ogsaa var min aarlige Løn saa afpasset, at den neppe slog til til Klæder; mindre at der skulde have været noget tilovers til at anvende paa en Sprogmeister, eller paa En, der kunde lære mig et og andet, som var nødvendigt, naar jeg skulde blive fuldkommen i min Metier. Det var virkelig en Feil af denne ellers saa raisonable Mand, at han, ligesom de fleste andre Apothekere, kun aflagde sine Folk med saa maadelig Løn. 60 Rigsdaler aarlig, og omtrent 10 til 15 Rigsdaler til Nyeaar, vare mine aarlige Indtægter, og derfor skulde jeg klæde mig, holde mig selv med Thee, Kaffe, Vask, o. s. v. Til en anstændig Fornøielse, som er saa ganske nødvendig til Sindets Opmuntring for den arbeidsomme Mand, var ikke noget tilovers. Dette bidrog til at mit Sind blev ofte nedslaaet, og Tiden mismodig henbragt, især naar jeg tænkte paa den tilkommende Tid og Alderdommen. Jeg resolverede derfor at tage bort, og see, om jeg ved gode Venners eller min Families Understøttelse kunde udvide mine opnaaede Kundskaber, lære Sprog og maaskee endnu studere Medicin. Men jeg saae mig snart bedrøgen; mine fleste Paarørende og formeente Venner trak sig tilbage, ja bebrejdede mig endog, at jeg havde forladt en saadan bras Mand. Herved blev mit Sind endnu mere nedslaaet, og jeg saae mig nu i en endnu ubehageligere Forfatning, og dog var jeg mig bevidst, at de redeligste Hensigter vare Grunden til, at jeg var taget bort.

Desnagtet hørte jeg fra Michelsdag 1780 til Paaske 1781 Collegier hos de Herrer Professorer Krægenstein, Saxtorph, Lode og Brännich, og tog om

Foraaret min Examen chemicum og pharmaceuticum med særdeles Bifald, saa at endog Conferenceraad Rotbøll gjorde mig den Compliment at de samtlige Herrer Professorer og Assessorer vare overmaade vel fornøjede med mig; at de tilkjendte mig eensstemmig Charakteren Laudabilem, og ønskede, at de maatte have mange saadanne Candidater. Dette glædede min forrige Principal, og han var saa raisonabel at betale min Examen. Denne hele Vinter havde han ogsaa givet mig frit Bord.

For at opmuntre mit nedslaaede Sind, og i Forhaabning maaskee at faae nogen Understøttelse hos mine Paarørende i mit Fædreland, gjorde jeg endnu samme Foraar en Reise til Holsten; men her mærkede jeg hos de fleste, at Penge gjeldte mere end Videnskaber. Imidlertid gjennemsaae jeg den Tid jeg var i Holsteen den danske chemiske Haandbog, som den Gang allerede i Manuscript var færdig, og hvormed jeg i Tiden tænkte at gjøre min Lykke, og reise af denne Marsag endnu samme Sommer tilbage til Kjøbenhavn. Ved min Tilbagekomst tog man i min Principals Huus meget koldt imod mig; man bebredede mig, at jeg havde været tilbageholdende, og havde havt andre Hensigter, hvorfor jeg var reist til Holsteen; dog var det ikke ham selv der gjorde mig disse Bebrejdelser. Jeg nød ogsaa endnu i nogen Tid frie Middagsmad hos denne gode og velstændige Mand; men saa mig dog tvungen til, efter nogen Tid, at frasige mig den, da jeg daglig ved Bordet maatte høre Skoser og Stikpiller af hans gamle Husholderste, og disse tilsidst bleve mig alt for haarde at fordoie.

Den lærde, gode og for Videnskabernes Fremme nidkjære Hr. Professor Tode, som saa gjerne opmuntret, hjælper og understøtter de Studerende hvor han kan, havde sagt til mig, da jeg reiste til Holsteen: at jeg dog endelig maatte komme tilbage til Kjøbenhavn; thi ellers laae mine opnaaede Kundskaber begravne. Af en Hændelse kom jeg hen til ham. Han spurgte mig, om jeg nu vilde blive i Kjøbenhavn? Jeg svarede: naar jeg havde noget at leve af. Videre gjorde han mig det Spørgsmaal: Om jeg ikke vilde læse et Collegium over Chemien? Da dog ingen andre læste, vilde det vel ikke mangle paa Tilhørere, meente han. Han lagde til: at han vilde gjøre det bekjendt paa sit Collegium, og selv see at forskaffe mig Tilhørere, hvilket han ogsaa strax gjorde, og jeg blev ved hans Opmuntring og Understøttelse sat i Stand til, endnu samme Vinter, at læse et Collegium Chemicum paa tydsk for 32 Tilhørere. Den følgende Vinter 1782, da jeg læste dansk, havde jeg ifkun 21 Tilhørere, og Vinteren derpaa 1783, da Hr. Apotheker Nyhlensted tillige læste, siden man havde udspredt, at jeg ikke

vilde læse, hvorfor endeel af mine Tilhørere havde tegnet sig hos ham, havde jeg dog 23 Tilhørere. Mine Tilhørere vare for største Deel Studiosi medicinae, chirurgiae, nogle Studiosi pharmaciae og andre Studentere. De betalte mig for hvert Collegium pro persona 3 Rigsdaler; men da Nogle vilkaar vel ikke vare saaledes, at de kunde betale mig, saa bragte disse Collegier mig ikke mere ind, end 30, 40 til 50 Rigsdaler hvert Aar. Hr. Professor Lode var saa ædelmodig at overlade mig sin egen Læsesal paa Østergade til mine Forelæsninger, uden at ville modtage noget Bidrag af mig til den Leie, som han selv maatte give af den, men for et lidet Kjøkken, næst ved Salen, hvor jeg anstillede endeel af Experimenterne, og gjenmede mine Vasa og Instrumenter, maatte jeg dog aarlig betale noget, saa at der blev kun lidet tilovers for min Nøie og Umage. Da jeg havde fuldendt mine Forelæsninger den første Vinter, meddeelte Hr. Professor Lode mig et anbefalende Testimonium, og raadte mig til at tale med Hr. Geheimeraad Høgh Guldberg. Denne store Mennekesøen, og for Videnskaberne saa indtagne Mand, forskaffede mig ogsaa et par Gange Understøttelser af Kongens Chatokasse, nemlig een Gang 50 Rigsdaler, og en anden 100 Rigsdaler. Da jeg en Gang havde den Lykke at tale med ham, spurgte han mig, over hvilken Bog jeg læste? Jeg svarede: at jeg selv havde gjort et Udkast, hvoraf jeg benyttede mig. Videre spurgte han: om jeg vel kunde udarbejde det saaledes, at det kunde trykkes? Thi han holdt for, at det var godt, at man havde en udførlig Bog i enhver Videnskab i Modersmaalet. Opmuntret herved gennemsaar og omarbejdede jeg mit Manuskript, som siden i Aaret 1784 udkom under Titel af Chemisk Haandbog i 3 Bind *), hvortil Hans Majestæt Kongen allernaadigst skjenkede mig 450 Rigsdaler. Samme Aar indgav jeg en allerunderdanigst Ansøgning igjennem det danske Cancellie, til Hans Majestæt Kongen, om aarlig Gage for at vedblive med mine chemiske Forelæsninger, og tilskøiede samme, foruden mit akademiske Testimonium, endnu adskillige Testimonier fra Øvrer Professorer Kragensstein, Kottbøl, Saxtorph og Lode. Svar har jeg aldrig faaet paa denne Ansøgning; men saa meget jeg har kundet erfare, har Cancelliet først sendt den til Collegium Medicum, hvor den paa det bedste skal være bleven recommendedet. Samme Collegium skal og have skrevet til Cancelliet, at dertil vilde en aarlig Sum af 400 Rigsdaler være fornøden, og at det var billigt, at det chemiske Laboratorium blev affaaet til mig; (om hvilket jeg siden i Aaret

*) I Aaret 1794 udkom en forøget og forbedret Udgave deraf paa Agent Gylden-dals Forlag.

1785 indgav en Ansøgning, da jeg var blyesen ansat ved det chirurgiske Academie, men fik det ikke). Cancelliet skal derpaa have sendt min Ansøgning til Finanz-Collegium, og forespurgt sig, om det vilde udvirke de fornødne 400 Rigsdaler aarlig til dette nyttige Collegiums Holdelse. Finanz-Collegium skal heller ikke have været uwillig dertil, men det troede dog ogsaa, at Universitetet vel kunde afgive denne Sum. Til den Ende skal Cancelliet have sendt Ansøgningen til Universitetet, hvilket heller ikke skal have nægtet, at det jo var nyttigt, og at det var billigt, at det Kongelige Laboratorium, som staaer paa Universitetets Grund, blev afstaaet til mig, men Penge havde det ei dertil.

Imidlertid blev det Kongelige chirurgiske Academie stiftet, og da derved skulde ansættes en Lector chemiæ, blev jeg bestykket dertil. Da nu min Ansøgning blev anden Gang sendt fra Cancelliet til Finanz-Collegium, skal dette høre Collegium have svaret: at jeg nu var ansat ved det chirurgiske Academie, og at dette vel havde sørget saaledes for sine Lærere, at de ei lede Erang. Det Naarlige der for mig ved dette Academie var bestemt, var 200 Rigsdaler; derfor skulde jeg hver Vinter læse gratis et Collegium over Chemien, og selv betale Lys, Ildbrand, Glas, Digler, Materialier, anskaffe Bøger m. m., som behøvedes ved Experimenterne, og af Resten kunde jeg da leve. Det første Aar havde jeg ikke mere, end disse 200 Rigsdaler; men de to sidste Vintere, jeg var ved Academiæt, tillagde det mig endnu 50 Rigsdaler. I de to første Vintere læste jeg endnu paa Hr. Professor Todes Læsesal, men den sidste Vinter læste jeg i Academiets eget Laboratorium.

Den første Vinter jeg læste ved det chirurgiske Academie, overlob jeg det til de fleste Stemmer, om jeg skulde læse paa tydsk eller dansk. Til Dansk havde tegnet sig 48, og til Tydsk 63 Tilhørere; derfor læste jeg denne Vinter paa Tydsk; men de sidste Vintere paa Dansk. Den næstsidste Vinter havde i Academiets Protocol indskrevet sig 63, og den sidste Vinter, da jeg læste i Laboratoriet, indskrev sig 101.

Den første Vinter læste jeg endnu et Collegium privatissimum for 25 Studiosi medicinae og chirurgiæ, omtrent Halvparten af hvert Slags, af hvilke enhver betalte mig 5 Rigsdaler.

Da jeg ikke kunde leve og tillige bestride Omkostningerne ved mine Forelæsninger af ovennævnte 250 Rigsdaler aarlig, og man ikke kunde vente at faae noget mere igjennem Finanz-Collegium; saa skrev det chirurgiske Academie om Efteraaret 1786 til det medicinske Fakultet omtrent saaledes: At jeg efter min

Instry var pligtig til at læse for Studiosi chirurgiæ; men for at gjøre dette Collegium nyttigere, og for at de mediciniske Studentere ogsaa kunde profitere deraf, om da Fakultetet ogsaa vilde tillægge mig 200 Rigsbaler. Fakultetet taug stille indtil om Foraaret, da det svarede omtrent saaledes: at jeg havde ladet mig betale for mit Collegium af dets Studiosi, at det i Fremtiden nok vilde sørge for dem; at jeg ikke var Litteratus, og kunde derfor ikke nyde noget af Universitetet. Dette besvarede jeg den følgende Vinter i den første Time jeg læste saaledes: at Fakultetet vel ikke kunde nægte at jeg jo var Litteratus i mit Fag; at jeg havde ladet enhver Studiosus medicinæ have fri Udgang til mit publice Collegium, og allene ladet mig betale for det Collegium privatisimum, jeg læste: og da Fakultetet ikke holdt mig berettiget, til at nyde noget fra Universitetet, saa fandt jeg mig heller ikke mere forbundet til, at læse for dets Studiosi, og bad dem derfor at henvende sig til deres Fakultet; dog maae jeg tilstaae, at jeg saare ugerne begif den Uhosflighed, at bortvise de mediciniske Studentere, som gjorde mig den Vre at bivaane mine Forelæsninger, men jeg saae mig den Gang af visse Narfager nødt dertil. Endnu ubehageligere vare mig nogle Stridigheder, som siden indtraf blandt de Studerende, hvori jeg dog aldeles ingen Deel tog.

At de mediciniske Studentere ogsaa holdte mig undskyldt og blesse mine Venner, erfarede jeg deraf, at de indgave en Begjæring til Consistorium, som var underskrevet af de Flesse, hvori de bade: at der maatte snart føies saadanne Anstalter, at de kunde bivaane mine Forelæsninger, som de eneste chemiske, hvor med de som Medici, kunde være tjente.

Den tredje og sidste Vinter jeg var ved det chirurgiske Academie, læste jeg over min kurzes chemisches Handbuch, som udkom samme Aar, men dog paa dansk, og havde igjen den Fornøielse at see iblandt mine Tilhørere saavel nogle mediciniske som andre Studentere. Foruden det publice læste jeg og et andet Collegium over Chemien samme Vinter for endeel fornemme og lærde Herrer, hvis Navne jeg med Hoiagtelse skal have i Erindring. De vare følgende:

1 Hr. Cancelleraad Cordtsen	4 Hr. Kammerherre og Staldmester
2 Hr. Kammerraad Dræbye	Hauch
3 Hr. Commandeur Capitain Gerner, (han døde den 2 Januar samme Aar)	5 Hr. Fuldmægtig Huwald
	6 Hr. See-Lieutenant Høier
	7 Hr. Lovson

8 Hr. Kammerraad Lønder Lund	17 Hr. Sæptorph (Justitsraadens Sønn)
9 Hr. Justitsraad O. Malling	18 Hr. Kammerjunker og Deputered
O. N. Sehested.
10 Hr. Assessor Mathiesen	19 Hr. Sæe-Lieutenant Sneedorph
11 Hr. Capitain Mourier	20 Hr. Capitain Søebotter
12 Hr. Administrator Musmann	21 Hr. Sæe-Lieutenant Stub
13 Hr. Statsraad Rothe	22 Hr. Sekretair Worndran
14 Hr. Assessor Rothe	23 Hr. Weyels
15 Hr. Fuldmægtig Rosenstand Goisse	24 Hr. Kammerherre Winterfeldt
16 Hr. Justitsraad og Professor Sæptorph	25 Hr. Assessor Zenthen

Enhver af disse Herrer betalte mig 10 Rigsdaler.

Med dette ærefulde Collegium sluttede jeg mine Forelæsninger. End-
 kjendte dette sidste Collegium indbragte mig ligesaa meget, som det, jeg havde
 aarlig fra Academiet, og de fleste af disse Herrer ogsaa vilde høre mig flere Vin-
 tere, og jeg da vel kunde see mit Udkomme, saa syntes mig dog, at det sidste
 var uvis. Allene kunde jeg heller ikke vel bestride begge Collegier, og skulde jeg
 holde et Menneſte, som kunde gaae mig tilhaande, bestride Udgifterne ved to
 Collegier, anskaffe et og andet Instrument, saa vilde mine Indtagter dog neppe
 naae til. I Særdeleshed frygtede jeg ogsaa for et svagt Helbred, og for Man-
 gel i Alderdommen. Ogsaa var jeg meget indskrænket i Henseende til mine Væ-
 relser paa Academiet. En maadelig Stue, hvor jeg endnu maatte gjemme en
 deel af de Ting, jeg brugte ved mine Forelæsninger, og et laut ubetruffen So-
 vekammer vare alle mine Værelser.

Da jeg nu ikke havde den faste Gage, hvoraf jeg kunde leve anstændig,
 og ikke heller de nødvendige Værelser, hvor jeg i Tiden kunde have levet med en
 Familie; saa saae jeg ikke, at der var noget, som kunde holde mig tilbage, og
 foretrak derfor denne Wei, hvori jeg nu er som Apotheker paa Bergstaden Kongs-
 berg, hvor jeg haaber at see mit Udkomme, og som er mere passende for et ma-
 deligt Helbred og Alderdommens Skrøbeligheder.

Jeg erkjender nu Forsynets vise Hensigter med mig; jeg vilde een Wei,
 men Gud en anden. Menneſket er ofte misforsynet med de Weie, den Alwise
 leder det henad; men ved Enden seer det altid, at disse vare de beste. Saaledes
 gik det med mig, saaledes gaaer det med mange. Satte vi mere vor Tillid til

den algode Fader; vare vi mere sande Christne, end vi kalde os det; overlode vi vor Skjæbne med fuldkommen Hengivenhed i Guds Hænder, O! hvor lykkelig vilde vi da henleve vore Dage! Jeg maatte først gjennemgaae endeel Ubehageligheder og Sjensordigheder, for at lære at kjende min egen Svaghed og Usormuenhed. Paa denne Maade kunde jeg bedst blive nyttig i Verden. Havde jeg ikke befundet mig i trængende Omstændigheder; saa havde jeg maastee hverken udarbejdet min danske eller tydske Chemie, eller ved mine Forelesninger søgt at være nyttig. Men, efterat jeg maastee, om jeg tør sige det, har bidraget til at lægge Grunden til de chemiske Kundskabers Udbredelse i mit Fædreland, kan jeg nu være rolig, henleve mine Dage i et lykkeligt Egtekab, anvende den øvrige Levetid til min Families og mine Medmenneskers Bedste, være mig bevidst, ikke at have været ganske unyttig i Verden, og tilsidst udraabe: Gud har gjort alting vel, han være lovet her og i al Evighed! Ja, Gud værdige mig dertil! Amen.

Kongsberg den 28 Januari 1789.

W Tychsen.

Dette den Ufødtes Levenetsløb, som fandtes iblandt hans Papirer efter hans Død, var, som man seer, skrevet Aaret efterat han, af de forhen anførte Aarsager, havde frattraadt sit Lector-Embete ved det chirurgiske Academie, og tilkjøbt sig Apotheket paa Kongsberg. Her levede han siden uafbrudt rolig til Aaret 1799, og vilde maastee have levet der til sin Dødsdag, dersom der ikke havde indtruffet en Omstændighed, der gjorde ham det magtpaaliggende atter at forandre sit Livs Stilling. I Aaret 1798 fandt Regjeringen sig bevæget til betydeligen at indskrænke Bergarbeidernes Antal paa Kongsberg. Han havde kjøbt Apotheket dyrt, fordi Kjøbesummen tildeels var beregnet efter den Afsetning af Medicamenter det kunde have aarlig til det store Antal Bergarbeidere, og han maatte altsaa tabe betydelig ved deres Indskrænkelse. Derfor gjorde han i Aaret 1799 en Reise til Kjøbenhavn for om mueligt at udvirke noget til Fordeel for sin timelige Belfærd, der havde faaet et saa haardt Stød. Da han efter sin Ankomst til Kjøbenhavn fandt, at det vilde være vanskeligt at udrette noget paa anden Maade end ved at faae Privilegium paa at anlægge et nyt Apothek i denne Stad, indgav han deraf allerunderdanigst Ansøgning, og grundede denne deels derpaa, at han, som meldt, ved Bergarbeidernes Indskrænkning paa Kongsberg havde lidt et saa betydeligt Tab i sin timelige Belfærd, deels og der-

paa, at Kjøbenhavns Apotheker i en saa lang Række af Aar ikke vare blevne for-
 øgede, uagtet Folkemængden betydelig havde tiltaget. At Anføringen vilde
 finde stærk Modstand maatte han vente, og den fandt den saa stærkt som uret-
 ligt; men Regjeringen fandt hans Grunde overbeievende; Privilegiet blev ham
 allernaadigst forundt og udstædt under 27 December 1799; og han havde den
 Satisfaction at erfare, at Hans Majestæt ogsaa i Hans personlige Fortjenester
 — saaledes hedder det i Privilegiet — havde fundet en Grund mere til allernaadigst
 at forunde ham Bevilgningen.

Saa snart han havde faaet Privilegiet, reiste han tilbage til Norge, bragte
 sine Sager i Orden der, og kom igjen til Kjøbenhavn, tilligemed sin Familie, i
 Aaret 1800. Ikke længe efter sin Ankomst begyndte han Anlægget af et nyt
 Apothek, som han snart fuldførte, og som er det, der nu er til, under Navn af
 Hjørte-Apothek.

Uagtet han under sit Ophold i Norge kun især levede og virkede for sin
 Familie og i sin Næringsvei, var han dog langt fra ikke død for Videnskaberne,
 som adskillige af ham udarbejdede Afhandlinger bevise, hvilke han tilsendte lærde
 Selskaber; han begyndte ogsaa her paa at udarbejde sin Bog om Apothekerkunsten;
 selv under det besværlige Arbejde som Anlægget af hans nye Apothek forarsagede
 ham, vedblev han at arbejde videre paa den, og, saasnart han kom nogenledes
 i Rolighed, stræbte han at tilendebringe den, og var ogsaa saa heldig, at han
 fik Manuskriptet færdigt, forend han blev overfaldet af den korte men hæftige
 Sygdom (en Inflammation i Underlivet), der gjorde Ende paa hans virksomme
 Liv den 8 August 1804.

I Aaret 1788 indgik han i Egteskab med Sörine Henrike Hallensen, en
 Datter af afdøde Controlleur Johan Hallensen i Kjøbenhavn, og blev ved hende
 Fader til 8 Børn, af hvilke 5, nemlig 2 Sønner og 3 Døttre, tilligemed deres
 Moder overlevede ham, og savne i ham den bedste og retskafneste Mand, Fader
 og Forsørger.

Hans litteraire Arbejder gjorde ham agtet og æret som fortjent Widen-
 skabs Mand i sit Fag baade indenlands og udenlands; derfor blev han ogsaa op-
 taget til Medlem af følgende lærde og gavnlige Selskaber, nemlig af:

Det Jølandste Litteratur-Selskab, 1791.

Det corresponderende topographiske Selskab i Norge, 1792.

Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab, 1792.

Det Kongelige Danske Videnskabers Selskab, 1796.

Societet der Bergbaukunde, 1796.

Det Scandinaviske Litteratur-Selskab, 1797.

Det Jenaiske mineralogiske Selskab, 1798.

Det Kongelige Danske Landhuusholdnings-Selskab, 1802.

Hans udgionne Skrifter ere følgende:

- Chemist Haandbog, 3 Bind 1784, en forøget og forbedret Udgave af denne Bog udkom 1794.
- Afhandling om Islands Mineralvand, eller Forsøg, som vise, at dette Vand indeholder de samme virksomme Dele som Pyramontersand; indrykket i Lodes Sundhedsvidende.
- Untersuchung eines Blasensteins, indrykket i Crells chemiske Annaler, 1786.
- Kurzes chemisches Handbuch, 1787.
- Untersuchung und Reinigung des rohen Boraxes, oder Zinkals; indrykket i Crells chemiske Annaler, 1787.
- Afhandling om at tillave Kinnmanns grønne Mineralfarve af norst Kobolt m. v.; indsendt til det norste topographiske Selskab.
- Forsøg anstillede med Bladstilkene af Rheum palmatum, som vise, at den Syre de indeholde, er af samme Beskaffenhed, som den Scheele kaldte Ebletsyre; indsendt til det Kongelige norste Videnskabers Selskab, 1792.
- Forsøg anstillede med Rhabarberoden for at anvende den i Farverierne; indsendt til det Kongelige norste Videnskabers Selskab, 1792.
- Denne Afhandling udarbejdede han end videre paa Tydsk, og lod den indrykke i Crells chemiske Annaler for 1795 under Titel: Versuche mit dem nordischen Rhabarber, in Hinsicht seiner färbenden Eigenschaft auf Wolle, Seide, Baumwolle und Leinen.
- Afhandling om hvorledes Potasse kan prøves; indsendt til det Kongelige norste Videnskabers Selskab, 1792.
- Denne Afhandling blev ogsaa udarbejdet paa Tydsk, og tilsendt Bergraad Crell.
- Forsøg med Lichen island. og Lich. nival.; indsendt til det Kongelige danske Videnskabers Selskab, 1796.
- Forsøg med Lich. rangifer. og Lich. proboscid. i Henseende til disses opløselige og nærende Dele; indsendt til Selskabet for Naturhistorien, 1796.
- Forsøg, anstillede med raadent Træ i adskillige Lustarter, skrevet paa Tydsk, og tilsendt Bergraad Crell, 1796.
- Afhandling om et jernholdigt Granitmalms Undersøgning paa den vaade Wei; skrevet paa Tydsk og tilsendt Professor Tromsdorf, 1797.